

„El Chapo” – król „narcos” z dożywociem, lecz jego imperium wciąż kwitnie

14 czerwca 2021

„El Chapo” czyli Joaquín Guzmán Loera to były szef meksykańskiego kartelu Sinaloa. Miliarder notowany na liście Forbes’a, pragnący sławy gangster, baron narkotykowy i morderca. Do czasu pojmania jeden z najbardziej poszukiwanych przestępców na świecie. Obecnie odsiaduje dożywocie, ale porwania, zabójstwa i kokaina nadal są wielkim problemem Meksyku.

Co jakiś czas w mediach pojawiają się informacje na temat najgroźniejszych baronów narkotykowych. Upubliczniane są dane osobiste i zdjęcia członków karteli. Potem ich miejsce zajmują następni, a po nich jeszcze kolejni. Wielu z tych przestępców walczy nie tylko o wpływy w półświatku czy pieniądze, ale także o międzynarodową sławę czy karierę w polityce. Wówczas stają się rozpoznawalni, ich sylwetki pojawiają się w książkach i hollywoodzkich filmach, niekiedy nawet sami stają przed kamerami, udzielając wywiadów. Tak działał Pablo Escobar, a po latach także Joaquín Guzmán, znany szerzej jako „El Chapo”.

Pycha kroczy przed upadkiem. Zanim miejsce najbardziej poszukiwanych przez DEA (Drug Enforcement Administration – agencja powołana do „walki z narkotykami”) przestępców zajmą kolejni narcos, „El Chapo” stworzy olbrzymie imperium narkotykowe, zbuduje tunel łączący Meksyk z USA, którym wprowadzi na amerykański rynek tony kokainy, skorumpuje polityków, zleci morderstwa, ucieknie z więzień, będzie królem życia. Potem zostanie skazany przez amerykański sąd na

dożywocie w więzieniu, z którego jeszcze nikt nie uciekł. Wiara w to, że po uwięzieniu „El Chapo” świat będzie bezpieczniejszy, a na ulice trafi mniej narkotyków, okazała się jednak bardzo naiwna.

„El Chapo”: od handlarza pomarańczami do barona narkotykowego

Joaquín Guzmán Loera urodził się w niewielkiej miejscowości La Tuna, położonej w łańcuchu górskim Sierra Madre Zachodnia. Nie dysponujemy zbyt wieloma źródłami na temat jego dzieciństwa i początków przestępczej kariery. Wiadomo, że był najstarszym z siedmiorga dzieci Emilio Guzmána Bustillos i Maríi Consuelo Loera Pérez. Przyjmuje się, że szybko porzucił szkołę, zajmując się drobnym handlem, dzięki czemu miał wspierać finansowo rodzinę. Pierwszy kontakt ze światem narcos miał w wieku 15 lat, gdy założył pierwszą plantację marihuany. Później pracował jako szofer, a być może także cyngiel, Ángela Félix Gallardo, założyciela kartelu z Guadalajary.

Wówczas posługiwał się już pseudonimem – „El Chapo”, nawiązującym do jego niskiego wzrostu (ok. 164 cm). Niezbyt imponujące warunki fizyczne, zwłaszcza w świecie meksykańskiego maczyzmu, nie przeszkodziły mu jednak w rozwoju przestępczej kariery. Po uwięzieniu Félix Gallardo, „El Chapo” założył własną organizację (kartel Sinaloa), która funkcjonowała, we współpracy z innymi kartelami w ramach tzw. Federacji. W 1989 roku zrealizował pomysł wybudowania podziemnego tunelu, który biegł przez meksykańsko-amerykańską granicę. Przedsięwzięcie umożliwiło mu swobodny i bezstratny transport olbrzymich ilości narkotyków. Mimo że z czasem tunel został odkryty i zniszczony, to w jego miejsce szybko powstały kolejne konstrukcje, które pozwoliły Guzmánowi stworzyć narkotykowe imperium.

„El Chapo” po raz pierwszy trafił do więzienia na początku lat 90. W wyniku strzelaniny, w której brał udział, na terenie portu lotniczego Guadalajara zamordowany został kardynał Juan José Posadas Ocampo. Do czasu tej, nagłośnionej w mediach zbrodni, „El Chapo” nie był szerzej znany, choć już w latach 70. stawiano mu zarzuty, dotyczące produkcji i handlu narkotykami, zabójstw czy posiadania broni zastrzeżonej dla wojska. Do czasu strzelaniny na lotnisku wszystkie oskarżenia jednak wycofywano, a „El Chapo” nie został uznany winnym w żadnej sprawie.

Ucieczki z więzień i ekstradycja do USA

W 1993 roku „El Chapo” usłyszał wyrok sądu: 20 lat więzienia w placówce o zaostrzonym rygorze, znanej jako Puente Grande. Bynajmniej nie oznaczało to końca jego kariery przestępczej. Wciąż zarządzał stworzonym przez siebie kartelem, chociaż decyzje wydawał już zza krat. Nie trwało to jednak długo. Po 8 latach podjął udaną próbę ucieczki. Ukryty w koszu z bielizną wydostał się poza mury więzienia, choć w toku późniejszego śledztwa ustalono, że w akcję zamieszani byli także pracownicy więzienia, którzy pomogli w tej zuchwałej ucieczce. Jako zbieg pozostawał w ukryciu, a przekupstwa, ochrona i ogromne wpływy wśród polityków, sprawiały, że długo znajdował się poza kręgiem szczególnego zainteresowania władz i policji.

Po czasie jego działania stały się jednak zbyt głośne, by pozostały niezauważone. Wojna z gangiem „Zetas” w Nuevo Laredo ukazała brutalne oblicze kartelu z Sinaloa. Zmasakrowane ciała członków wrogiej organizacji, wystawiane były na widok publiczny wraz z banerami mającymi zastraszyć przywódcę „Zetas” i jego współpracowników. Już w 2005 roku w wojnie gangów zginęło ponad 300 osób. 5 lat później w walkach między

kartelem Sinaloa a kartelem Juarez, na terenie Ciudad Juarez zginęło ponad 3000 osób.

W 2014 roku „El Chapo” został schwytany. Po raz drugi osadzono go w więzieniu o najwyższym poziomie bezpieczeństwa, było to Altiplano, zlokalizowane w pobliżu miasta Toluca w środkowym Meksyku. Tym razem spędził w więzieniu jeszcze mniej czasu. Po półtora roku dokonał kolejnej spektakularnej ucieczki. Prosto z celi dostał się do wydrążonego pod nią, półtorakilometrowego tunelu, który błyskawicznie pokonał za pomocą dostarczonego pod celę motocyklu. Być może to konstrukcja tuneli, którymi prowadził transport narkotyków z Meksyku do Stanów Zjednoczonych była inspiracją dla tej filmowej ucieczki? Władze Meksyku zostały skompromitowane. Pogoń trwała.

Wizyta Seana Penna i przekupstwo prezydenta?

Po drugiej ucieczce „El Chapo” korzystał z życia i cieszył się swoją popularnością. W trudny do wytłumaczenia sposób oczarowywał różnych ludzi. Meksykańska aktorka Kate del Castillo wraz z hollywoodzkim gwiazdorem Seanem Pennem, odwiedzili go w październiku 2015 roku w jednej z jego kryjówek. Penn poleciał tam z myślą spotkania i przeprowadzenia wywiadu z „El Chapo”. Zachowały się fotografie, na których obaj pozowali do zdjęć. Na jednym z nich widać uścisk rąk, na drugim, do którego pozowali już wspólnie z Kate del Castillo, aktorzy się uśmiechają, obejmując przestępcę. Kontrastuje to z poważną miną „El Chapo” i sprawia wrażenie jakby to on był zmęczonym sławą aktorem, a gwiazdy srebrnego ekranu jego fanami.

„El Chapo” stał się także bohaterem książek, a nawet seriali o ogólnoświatowym zasięgu. Na jego cześć powstały tzw. narcocorridos, prząsne „ballady”, wychwalające bossów karteli narkotykowych. Według słów jednej z takich piosenek „El Chapo” był potężniejszy niż prezydent Meksyku. Co ciekawe, poparcie

dla Guzmána wyrażali nawet duchowni. Pastor z miejscowości, z której pochodzi „El Chapo” wypowiadał się o nim jako o dobrym człowieku, który nie grozi i nie zastrasza. Takie opinie o działalności członków karteli narkotykowych nie są całkiem odosobnione. Bandyci dbają o swój PR, od czasu do czasu wspierając lokalne społeczności.

Czemu „el Chapo” zawdzięczał taką popularność? Przemocy? Propagandowej pomocy, którą niósł lokalnym społecznościom? A może po prostu bogactwu? Sprawiał przecież wrażenie spełnionego człowieka, który zrealizował swoje sny o władzy i pieniądzu. Prawdopodobnie to wszystkie te czynniki po trochu sprawiły, że bandyta cieszył się ogromną sławą.

Joaquín Guzmán został ostatecznie ujęty w 2016 roku, a rok później Meksyk wyraził zgodę na jego ekstradycję do Stanów Zjednoczonych. Był to koniec historii „el Chapo”, lecz jego zatrzymanie i uwięzienie nie zatrzymało ani kartelu Sinaloa, ani najbliższych współpracowników barona. Proces ujawnił natomiast ogromną skalę korupcji i brutalności kartelu. Wymowne jest zeznanie jednego ze świadków, który przekonywał, że były prezydent Meksyku, Enrique Peña Nieto przyjął od „el Chapo” 100 milionów dolarów łapówki. Biorąc pod uwagę skalę działalności kartelu Sinaloa i problemy korupcyjne meksykańskich władz, nie można tego wykluczyć, choć należy podkreślić, że świadek nie poparł swoich zeznań żadnymi dowodami.

Historia, która nigdy się nie skończy

Z problemem wojen karteli narkotykowych częściowo poradziła sobie Kolumbia. Po zabójstwie Pablo Escobara, a potem aresztowaniach braci Orejuela, po ulicach nie spływa już krew policjantów, żołnierzy i bandytów. Meksyk wciąż jednak jest w zupełnie innym miejscu. Najlepiej świadczy o tym fakt, że sceny do serialu *Narcos: Mexico* kręcone były na terenie...

Kolumbii. „El Chapo” od 2017 roku przebywa w izolacji w Stanach Zjednoczonych. Ucieczka z amerykańskiego więzienia, wzorem wcześniejszych epizodów, wydaje się całkiem nierealna. Największy baron narkotykowy nie przyczyni się już zatem do niczyjej śmierci. Zrobi to ktoś inny.

Miejsce „El Chapo”, jako najbardziej poszukiwanego bossa mafii narkotykowych szybko zajął Rubén Oseguera Cervantes, znany jako „el Mencho”. W przeciwieństwie do Guzmána działa on z całkowitego ukrycia. W mediach określany jest jako duch. Metody, brutalność i strach jaki za sobą niesie, są jednak zbliżone do jego poprzedników. „El Mencho” to bandyta dysponujący armią 5000 „żołnierzy”, miliardami dolarów, za które przekupuje polityków i policjantów. Ci, którzy odmawiają przyjęcia łapówek są straszeni lub zabijani. Jak wskazuje jeden z byłych agentów DEA „el Mencho” postawił przed drzwiami domu prokuratora generalnego Meksyku odciętą głowę świni. Władze nigdy nie odniosły się do tego incydentu. To kolejny dowód na to, że wyeliminowanie Joaquína Guzmána, nie zmieni sytuacji w świecie meksykańskiego i światowego narkobiznesu.

Z pewnością „El Chapo” nie jest ostatnim, ani nawet jednym z ostatnich znanych, gangsterów-celebrytów. Jego aresztowanie nie skończy także problemu karteli narkotykowych, gdyż ma on podłoże systemowe, które wynika z kilku czynników. Jednym z nich jest bieda i korupcja, które panują w biednych państwach Ameryki Łacińskiej. To idealne warunki do rozwoju przestępczości. Zostanie narco, to dla wielu młodych ludzi atrakcyjna droga na skróty do bogactwa. Innymi elementami tego specyficznego porządku są skorumpowani politycy, łamiący prawa człowieka policjanci, zastraszeni dziennikarze, którzy dokonują autocenzury tekstów na temat przestępców narkotykowych i część lokalnych społeczności, która popiera działalność karteli. Wojna z przestępczością narkotykową, wymieniana jest jako jeden z głównych czynników stojących na drodze do demokratyzacji Meksyku. Duże znaczenie ma również nieskuteczna polityka światowych mocarstw. Od czasów Harry’ego

Anslingera, a potem prezydenta Nixona, który rozpoczął wojnę USA z narkotykami, minęło już kilka dziesięcioleci. Konsekwencją tych działań nie był jednak spadek sprzedaży narkotyków, zmniejszenie liczby ich dostawców czy poprawa bezpieczeństwa na ulicach miast. To wojna, która bezustannie nakręca spiralę przemocy i generuje olbrzymie koszty. Jest to projekt, który po prostu się nie udał i do czasu zmiany globalnej polityki wobec narkotyków, na świecie wciąż będą pojawiać się nowi „El Chapo”.

Autorstwo: Jakub Jagodziński

Źródło: Histmag.org

Licencja: [CC BY-SA 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/)

Bibliografia

1. Elba Díaz-Cerveró, Luis Veres, Daniel Barredo, „Recapturing Joaquín “Chapo” Guzmán in the Mexican Press: An Analysis of the Front Page of El Universal, Reforma, Excélsior, and La Jornada in 2016”, „The International Journal of Interdisciplinary Cultural Studies”, t. 13, s. 1-14.
2. Andrew Hogan, Douglas Century, „Hunting El Chapo: The Inside Story of the american lawman who captured the world’s most-wanted drug lord”, New York.
3. Raúl Benítez Manaut, „Democracia, violencia y narcotráfico en México. Desafíos 2015”, „Anuario Latinoamericano Ciencias Políticas y Relaciones Internacionales” vol. 2, 2015, s. 127–146.
4. Joaquin Guzman Loera [w:] Forbes.com, <https://www.forbes.com/profile/joaquin-guzman-loera/?sh=a71a6bf67785>, dostęp: 8 czerwca 2021.
5. Dudley Althaus, Dane Schiller, „Drug lord El Chapo declares war on Zetas”, [w:] Chron.com, <https://www.chron.com/news/houston-texas/article/Drug-lord-El->

Chapo-declares-war-on-Zetas-3492866.php, dostęp: 8 czerwca 2021.

6. Jim Creechan, „El Chapo Guzmán”, manuskrypt, [w:] Academia.edu, https://www.academia.edu/37706284/Chapter_Two_El_Chapo_Guzm%C3%A1n, dostęp: 6 czerwca 2021).

7. Josh Eells, „The Brutal Rise of El Mencho”, [w:] Rollingstone.com, <https://www.rollingstone.com/culture/culture-features/the-brutal-rise-of-el-mencho-196980/>, dostęp: 8 czerwca 2021.

8. Joshua Nevett, „El Chapo: How Mexico’s drug kingpin fell victim to his own legend”, [w:] BBC.com, <https://www.bbc.com/news/world-latin-america-35271257>, dostęp: 8 czerwca 2021.

9. Sean Penn, „El Chapo Speaks. A secret visit with the most wanted man in the world”, [w:] Rollingstone.com, <https://www.rollingstone.com/politics/politics-news/el-chapo-speaks-40784/>, dostęp: 8 czerwca 2021.

10. Brendan Pierson, „‘El Chapo’ paid former Mexican president \$100 million bribe: trial witness”, [w:] Reuters.com, <https://www.reuters.com/article/us-usa-mexico-el-chapo-idUSKCN1P920S>, dostęp: 10 czerwca 2021.

11. Monte Reel, „Underworld. How the Sinaloa drug cartel digs its tunnels”, [w:] Newyorker.com, <https://www.newyorker.com/magazine/2015/08/03/underworld-monte-reel>], (dostęp 8 czerwca 2021).

12. Nick Valencia, „El Chapo’s return brings bad memories for Juarez”, [w:] Cnn.com, <https://edition.cnn.com/2016/05/16/world/el-chapo-juarez/index.html>, dostęp: 8 czerwca 2021.

13. Ed Vulliamy, „A naked escape and bribed presidents: El

Chapo trial's shocking testimony", [w:] Theguardian.com, <https://www.theguardian.com/world/2019/jan/19/el-chapo-trial-joaquin-guzman-naked-escape-bribed-presidents>, dostęp: 8 czerwca 2021.

14. Christopher Woody, „'We are cheerful': Drug lord El Chapo Guzmán remains a fugitive, and some people in Mexico like it that way", [w:] Businessinsider.com, <https://www.businessinsider.com/el-chapo-popularity-in-mexico-2015-7?IR=T>, dostęp: 8 czerwca 2021.